

Oponentský posudek bakalářské práce
Ondřeje Outraty

Výpočet proudění vazké tekutiny okolo oscilujícího válce obdelníkového průřezu

Obsah práce

Předložená bakalářská práce studuje proudění vyvolané oscilující překážkou v nestlačitelné vazké tekutině. Cílem práce je pomocí metody konečných prvků simulovat experiment provedený Dudou a ostatními, kteří zkoumali víry vznikající okolo oscilujícího válce v kapalném heliu při teplotách mezi 1.2 K a 3 K.

Dosažené výsledky. Bakalářská práce se skládá ze tří částí. V první kapitole bakalant prezentuje nestlačitelné Navierovy-Stokesovy rovnice, které jsou použité k modelování vazkého hélia včetně jejich bezrozměrného tvaru.

Ve druhé kapitole autor odvodí slabou formulaci pro nestlačitelné Navierovy-Stokesovy rovnice a diskutuje okrajové podmínky vhodné k popisu problému. Konkrétně řeší dva problémy: 1) vhodnou podmínku pro volný nátok/odtok tekutiny týkající se horizontální části hranice a 2) vhodnou implementaci no-slip okrajové podmínky na hýbající se hranici. Pro nátok/odtok volí směrovou do-nothing podmínku a pohybující se hranici implementuje pomocí metody fiktivní hranice.

Třetí kapitola se potom zabývá simulací dvourozměrného proudění metodou konečných prvků pomocí balíku Fenics. V rovinné geometrii je oscilující válec nahrazen obdelníkem. Tato část práce obsahuje okomentované důležité části kódu a výsledky simulace pro různé parametry zahrnující jemnost sítě, délka časového kroku, Reynoldsovo číslo, stabilizační koeficient v metodě vnitřní penalizace. Simulace dává kvalitativně stejné výsledky jako experiment.

Přínos autora. Přínos autora práce je v simulaci experimentu s pohybující se hranicí, především pak implementace metody fiktivní hranice.

Hodnocení práce

Věcná kvalita práce. V první kapitole je malá nepřesnost a sice, že nestlačitelná tekutina je taková, kde hustota je konstantní (na místo, že $\operatorname{div} \mathbf{v} = 0$, a tedy materiálová derivace hustoty je nulová a hustota je konstantní po charakteristikách).

Ve druhé kapitole jsou v rovnicích (2.5) a aplikaci Gaussovy věty překlipy ve znaménkách, závěrečná bilance hmoty je ale už správně. Dále jsou nepřesnosti v definici slabého řešení nestlačitelných Navierových-Stokesových rovnic, uvědomuji si ale, že to není učivo, se kterým by se student setkal během bakalářského studia. V části týkající se okrajových podmínek je nejprve představena 'directional do-nothing' podmínka pro rovnice obsahující pouze Laplaceův operátor, podmínka je následně převedena do pro tvar Navierových-Stokesových rovnic se symetrickou částí gradientu rychlosti. Zde je nejspíše chyba, protože by měla být ve tvaru

$$(\sigma \mathbf{n}, \mathbf{v})_{\partial\Omega} = \left(\frac{1}{2}(\mathbf{u} \cdot \mathbf{n}) - \mathbf{u} + \nu((\nabla \mathbf{u})^T - \nabla \mathbf{u}), \mathbf{v} \right)_{\partial\Omega} .$$

Stejná chyba je pak i v implementaci. Není vyloučené, že oprava může ovlivnit řešení, když se vír blíží horizontální části hranice. Dále, první věta v části 2.3 Časové schéma je celkem nešťastná, patrně vzniklá nedopatřením. Autor v ní píše, že sečtením dvou slabých formulací pro bilanci hybnosti a nestlačitelnosti získáme jednu rovnici, která lze snadněji řešit.

Třetí kapitola obsahuje okomentování zdrojového kódu a popis a interpretace výsledků, obojí je pěkně popsáno. Pouze v části obsahující popis problému jsou zmatečně popsané okrajové podmínky.

Tato práce obsahuje mnoho numerických výsledků, jejichž získání vyžadovalo nemalé úsilí.

Formální kvalita práce. Práce obsahuje přiměřené množství překlepů. Práce je psána v anglickém jazyce, některé věty jsou kostrbaté a někdy jsou volená špatná slovíčka, nebrání to však pochopení textu.

Doporučení. Předloženou práci doporučuji uznat jako bakalářskou práci.

Dotazy

- Výsledky se celkem hodně liší v závislosti na zvolené časové a prostorové diskretizaci a zvoleném stabilizačním parametru α . Z důvodu velikosti úlohy, nebylo možné hodně zjemňovat síť a časový krok. Myslíte si, že se zjemňováním diskretizace by se výsledky měnili čím dál méně?
- Stabilizace má určitý příspěvek k vazkosti, bylo by možné velikost tohoto příspěvku odhadnout?
- Při srovnávání experimentu a simulace se neporovnávají stejné veličiny – vířivost vs. pseudo-vířivost. Bylo by možné přetransformovat řešení tak, aby se srovnávaly stejné veličiny?
- Píšete, že více disipativní časové implicitní Eulerovo schéma dává výsledky podobnější experimentu než méně disipující Cranka-Nicolsonové schéma, protože nejsou pozorovány velké víry. Můžete vysvětlit, proč Eulerovo schéma velký vír zachová a přesnější schéma ne?

V Praze 11. června 2018
Karel Tůma
Matematický ústav Univerzity Karlovy